

Drogie Koordynatorki i Koordynatorzy

Varsavianistycznej Szkoły

Drogie Uczennice i Uczniowie

Bardzo się cieszymy, że zdecydowaliście się przystąpić do programu i będziecie z nami współpracować w kolejnym roku szkolnym 2025/2026. Mamy nadzieję, że będzie to czas owocnych działań, które ukażą piękno i wartość naszego miasta i zwiększą udział uczennic i uczniów w jego życiu, a w efekcie młodzież coraz częściej będzie współdecydować o swoim otoczeniu i dbać o zachowanie wartości kulturowych i historycznych swych małych ojczyzn.

Oddajemy Wam w ręce regulamin projektu edukacyjnego Varsavianistyczna Szkoła — Varsavianistyczne Przedszkole — utworzonego przez Towarzystwo Przyjaciół Warszawy i zatwierdzonego podczas zebrania Zarządu Głównego 21 października 2025 r.

Początkującym proponujemy wkrótce zestaw pomysłów i działań ubranych w warsztat. Tym, którzy pracują z nami od lat, otwieramy możliwość podzielenia się z nami własnymi doświadczeniami i dołączenia do Dobrych Praktyk Varsavianistycznych na forum. Chcemy także pokazywać Państwa działania na FB — fanpage'u — Państwa praca zasługuje na ukazanie nowatorskich form i metod szerszej publiczności.

Życzymy owocnej współpracy oraz powodzenia i radości podczas realizacji działań w bieżącym roku szkolnym.

**Zarząd Główny
Towarzystwa Przyjaciół Warszawy**

Regulamin przyznawania placówce oświatowej certyfikatu „Varsavianistyczna Szkoła”

wersja z 21 października 2025 r.

1. Certyfikat „Varsavianistyczna Szkoła” i „Varsavianistyczne Przedszkole” przyznaje Zarząd Główny Towarzystwa Przyjaciół Warszawy.
2. Celem przedsięwzięcia jest wyróżnienie placówek oświatowych, które: upowszechniają wśród uczniów wiedzę o Warszawie – jej przeszłości i teraźniejszości
  - a) promują aktywność twórczą uczniów w poznawaniu Warszawy
  - b) podnoszą efektywność i atrakcyjność pracy dydaktycznej związanej z poznawaniem własnego miasta
  - c) integrują społeczność szkolną wokół działań na rzecz Warszawy
  - d) biorą udział w uroczystościach rocznicowych odbywających się w Warszawie
  - e) współpracują ze środowiskiem lokalnym i instytucjami działającymi na rzecz edukacji varsavianistycznej.
3. Certyfikat przyznawany jest na jeden rok, dwa lub bezterminowo. Placówka, która
  - a) zdobywa certyfikat po raz pierwszy, otrzymuje certyfikat na **rok**;
  - b) zdobywa certyfikat po raz drugi, otrzymuje certyfikat na **dwa lata**;
  - c) po raz trzeci realizuje działania „varsavianistyczne”, opisane w pkt. 6 zdobywa bezterminowy certyfikat, pod warunkiem złożenia do dnia **12 czerwca 2026 r.** sprawozdania w formie elektronicznej **z dwóch lat** działalności;
  - d) placówka, która zdobyła certyfikat na stałe i przez dwa lata realizowała postanowienia regulaminowe otrzymuje tytuł **Ośrodka Edukacji Varsavianistycznej** i obowiązana jest realizować zadania umożliwiające innym placówkom zdobywanie certyfikatu. Zadania Ośrodka Edukacji Varsavianistycznej określone są w załączniku do regulaminu. Brak realizacji zadań skutkować będzie wygaśnięciem certyfikatu.
4. O certyfikat mogą się ubiegać publiczne i niepubliczne placówki oświatowe z terenu Warszawy.
5. Oceny placówek oświatowych dokonuje Kapituła Konkursu złożona z niezależnych ekspertów powołanych przez Zarząd Główny TPW.
6. W celu otrzymania certyfikatu placówki oświatowe są zobowiązane do realizacji następujących działań:
  - a) przeprowadzenie w swojej placówce cyklu co najmniej 10 zajęć na temat Warszawy — jej przeszłości i teraźniejszości, przybliżających uczniom jej historię, obiekty zabytkowe, parki i rezerваты przyrody, powojenną odbudowę i rozbudowę miasta oraz czasy współczesne, realizowanych przez różnych nauczycieli;

- b) przygotowanie przez uczniów „gazetki” o tematyce warszawskiej i umieszczenie jej na tablicy szkolnej lub na stronie internetowej placówki oświatowej; placówki, które wydają gazetkę szkolną mogą publikować w niej artykuły o tematyce varsavianistycznej; spełnieniem tego warunku jest także inna publikacja o tematyce varsavianistycznej, dokumentująca pracę uczniów i nauczycieli;
- c) przeprowadzenie minimum pięciu wycieczek po Warszawie (mogą to być np. klasyczne wycieczki szkolne, ale także rajdy, gry terenowe, spacer z przewodnikami, itd.); wycieczki mogą być zorganizowane przez placówkę uczestniczącą w zdobywaniu certyfikatu lub inną placówkę, organizację lub stowarzyszenie; przy ocenianiu placówek szkolnych mile widziane są wycieczki organizowane w czasie wolnym od nauki;
- d) uczestnictwo uczniów w co najmniej dwóch uroczystościach rocznicowych odbywających się w Warszawie (nie dotyczy przedszkoli);
- e) zorganizowanie i przeprowadzenie co najmniej jednego konkursu o tematyce warszawskiej, np. plastycznego, fotograficznego, konkursu wiedzy itd. lub udział w konkursie „warszawskim” przygotowanym przez inną placówkę;
- f) zorganizowanie w swojej placówce co najmniej dwóch spotkań z ciekawymi postaciami związanymi z Warszawą; mogą być to np. spotkania z kombatantami, przedstawicielami samorządu lokalnego, autorem książki o tematyce warszawskiej, znanym varsavianistą, np. członkiem Towarzystwa Przyjaciół Warszawy itd.; zalicza się tu także spotkania związanych tematycznie z Warszawą, np. z policją czy strażą miejską na temat historii miasta, rodzicami o ich pracy itd.;
- g) zdobycie na terenie Warszawy przez uczniów, działających w Szkolnym Kole Przyjaciela Warszawy (nazwa umowna), odznak (w dowolnym stopniu) nadawanych przez Towarzystwo Przyjaciół Warszawy — odznaki Młody Przyjaciel Warszawy (szkoły) lub Mały Przyjaciel Warszawy (szkoły i przedszkola) i/lub odznaki Strażnik Pamięci Cmentarza Powstania Warszawskiego; regulaminy zdobywania wszystkich odznak znajdują się na stronie www.tpw.org.pl; dokumentację potwierdzającą zdobycie przez uczniów ww. odznak przechowują nauczyciele w szkołach, do siedziby TPW należy dostarczyć wersję elektroniczną dokumentacji wraz z listą zdobywców odznak; zaliczyć to zadanie można także zdobywając odznaki krajoznawcze PTTK związane z Warszawą — np. Warszawska Odznaka Krajoznawcza, Śladami Fryderyka Chopina, Śladami Marszałka Piłsudskiego w Warszawie i innych;
- h) zorganizowanie i zrealizowanie akcji „Pracuję na rzecz środowiska lokalnego”;
- i) udział przedstawicieli społeczności szkolnej (nauczycieli, rodziców, uczniów) w co najmniej 5 działaniach organizowanych przez TPW, np. spacerach z przewodnikami, spotkaniach historycznych, szkoleniach, salonach przewodnickich, grach miejskich itd.; bieżące informacje o nich ukazują się systematycznie na stronie TPW — www.tpw.org.pl; udział ten jest dokumentowany;

- j) współpracy z instytucjami muzealnymi Warszawy: Muzeum Warszawy, Muzeum Niepodległości, Zamkiem Królewskim w Warszawie — Muzeum. Rezydencją Królów i Rzeczypospolitej, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Muzeum Powstania Warszawskiego oraz innymi;
- k) ukazywania uczniom korzyści płynących z położenia Warszawy nad Wisłą, wdrażania ich do racjonalnego użytkowania wody i konieczności jej ochrony, propagowania picia wody z kranu poprzez zakładanie źródełek w szkołach.

7. Wyżej wymienione działania mogą być łączone w większe projekty i zastępowane lub uzupełniane o własne pomysły.

8. Placówki zdobywające certyfikat zobowiązane są przekazać w wyznaczonej porze drogą elektroniczną poprzez stronę internetową www.tpw.org.pl; sprawozdania z realizacji projektu. Po wyznaczonej dacie system będzie zamknięty i nie będzie możliwości późniejszego składania sprawozdania. Po przesłaniu sprawozdania nie będzie możliwości dokonywania w nim zmian.

9. Placówka zaangażowana w zdobywanie certyfikatu, która samodzielnie nie organizowała wycieczek i konkursów lecz brała udział w działaniach organizowanych przez inne placówki, organizacje lub stowarzyszenia zobowiązana jest do podania w sprawozdaniu nazwy organizatora. Wycieczki mogą być realizowane w postaci indywidualnych rajdów, zwiedzania wystaw i placówek kultury, oraz wirtualnych spacerów potwierdzonych przez placówkę.

10. W czasie oceniania kolejnych działań premiowane są te, które zostały zorganizowane przez placówkę zdobywającą certyfikat we współudziale z innymi placówkami i/lub instytucjami.

11. Przesłanie sprawozdań ze zdjęciami uczniów i/lub ich nazwiskami oraz prac plastycznych uczniów oznacza wyrażenie zgody przez rodziców na udostępnienie zdjęć dzieci dla potrzeb zdobywania certyfikatu i publikację sprawozdań ze zdjęciami i nazwiskami uczniów na stronie Towarzystwa Przyjaciół Warszawy. Zgody na publikację wizerunków/nazwisk dzieci przechowują szkoły i udostępniają je TPW na żądanie. Uczniowie dorośli, którzy podpisują się pod własnymi sprawozdaniami, samodzielnie opracowanymi autorskimi prezentacjami, czy innymi opracowaniami, podając swoje nazwiska automatycznie zgadzają się na ich publikację na stronie TPW.

12. Sprawozdania mogą się ukazać na stronie internetowej Towarzystwa Przyjaciół Warszawy, a niektóre z nich także na Facebooku.

13. Zdobywanie certyfikatu rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego i trwa do **12 czerwca 2026 r.**

14. Warunki udziału w zdobywaniu certyfikatu w bieżącym roku szkolnym:

- a) Rejestracja poprzez stronę internetową www.tpw.org.pl; w dniach **1 listopada — 15 listopada 2025 r.**;

b) podpisanie (w dwóch egzemplarzach) porozumienia o współpracy pomiędzy placówką oświatową (zdobywającą po raz pierwszy miano Varsavianistycznej), a TPW i dostarczenie go do siedziby Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Warszawy, pl. Zamkowy 10, 00-277 Warszawa do dnia **30 listopada 2025 r.**; wzór porozumienia znajduje się na stronie TPW; zespoły szkół podpisują dwa porozumienia i realizują zadania jako osobne placówki. Placówki, które kontynuują zdobywanie certyfikatu nie muszą podpisywać nowego porozumienia.

15. O decyzji Kapituły Konkursowej o nadaniu certyfikatu placówki zostaną powiadomione drogą e-mailową do końca **września 2026 r.** Wykaz placówek, które zdobędą certyfikat ukaże się na stronie internetowej Towarzystwa Przyjaciół Warszawy — wraz z informacją o planowanej uroczystości podsumowania.

16. Decyzja Kapituły Konkursowej jest ostateczna.

17. Placówki zostaną powiadomione drogą e-mailową o uroczystej gali rozdania certyfikatów z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem.

18. Udział w projekcie jest bezpłatny.

Załącznik do regulaminu

„Varsavianistyczna Szkoła — Varsavianistyczne Przedszkole — placówka Lokalnym Ośrodkiem Edukacji Varsavianistycznej” znak jakości pracy placówki oświatowej, przyznawany na 2 lata z możliwością przyznania na kolejne dwa lata, za działania na rzecz edukacji varsavianistycznej w środowisku lokalnym.

O znak ten mogą ubiegać się przedszkola i szkoły wszystkich typów, które uzyskały certyfikat „Varsavianistycznej Szkoły” „Varsavianistycznego Przedszkola” na czas nieokreślony:

- dające o jakość nauczania i wychowania w obszarze edukacji varsavianistycznej;
- podejmujące współpracę ze społecznością lokalną;
- inicjujące działania i aktywnie uczestniczące w realizacji edukacji varsavianistycznej.

Ubieganie się o „Varsavianistyczna Szkołę — Varsavianistyczne Przedszkole — placówka Lokalnym Ośrodkiem Edukacji Varsavianistycznej” to znak jakości dla szkoły, przedszkola nadający rangę dotychczasowym działaniom wielu placówek i zwiększa ich motywację do poszukiwania nowych pomysłów i rozwiązań. Pomaga określić kierunek zmian prowadzących do szerokiej realizacji edukacji varsavianistycznej, potrzeby i oczekiwania lokalnego środowiska oraz niezbędne działania, jakie szkoła, przedszkole może podjąć.

Certyfikat „Varsavianistyczna Szkoła — Varsavianistyczne Przedszkole — placówka Lokalnym Ośrodkiem Edukacji Varsavianistycznej”

1. Edukacja varsavianistyczna jest jednym z obszarów priorytetowych w działaniach placówki. Obszar ten udokumentowany jest w:

- planie rozwoju placówki;
- programie wychowawczym (* obligatoryjnie tylko dla szkół);
- innych dokumentach, np.:
  - planie rozwoju infrastruktury,
  - programie współpracy ze środowiskiem lokalnym,
  - projektach edukacyjnych,
  - innych projektach i planach działania.

2. Działania wychowawcze sprzyjają kształtowaniu postaw patriotycznych i przekazywaniu wartości etycznych:

- kształtowane są różnorodne i partnerskie więzi w społeczności placówki;
- stwarzane są okazje doświadczania różnorodności społecznej i kulturowej jako wartości oraz kształtowane są postawy tolerancji;
- kształtowane są motywacje poznawcze, umiejętności poznawania własnego środowiska, wrażliwość na jego potrzeby i gotowość do podejmowania działań.

3. Placówka jest miejscem bezpiecznym i przyjaznym dzieciom/uczniom, rodzicom, pracownikom i środowisku:

- organizacja pracy w placówce jest zgodna z potrzebami całej społeczności,
- nauczyciele organizują pracę zgodnie z potrzebami/możliwościami dziecka i młodego człowieka oraz z poszanowaniem jego praw.

4. Społeczność placówki charakteryzuje wysoki poziom wiedzy merytorycznej z zakresu edukacji varsavianistycznej oraz różnorodność i atrakcyjność form działania:

- nauczyciele posiadają wiedzę i niezbędne umiejętności do prowadzenia edukacji varsavianistycznej;
- popularyzowana jest wiedza o lokalnym środowisku;
- placówka przygotowuje do życia w społeczeństwie w jednoczącej się Europie;
- programy edukacyjne, bazujące na treściach edukacji varsavianistycznej, realizowane są z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć terenowych.

5. Placówka współpracuje ze społecznością lokalną, wymienia swoje doświadczenia z innymi:

- do realizacji przedsięwzięcia placówka znajduje partnera z zewnątrz (jednostkę samorządu terytorialnego, lokalne przedsiębiorstwo, instytucję społeczną lub kulturalną, inną placówkę oświatową itp.);
- placówka dzieli się swoją wiedzą i doświadczeniami z innymi placówkami oświatowymi oraz innymi podmiotami podejmującymi działania na rzecz edukacji varsavianistycznej;
- decyzje dotyczące działań w obszarze edukacji varsavianistycznej podejmowane są przy współudziale zaangażowanych środowisk.

Procedura i harmonogram przyznawania certyfikatu

„Varsavianistyczna Szkoła — Varsavianistyczne Przedszkole — placówka Lokalnym Ośrodkiem Edukacji Varsavianistycznej”

1. Wypełnienie i przesłanie wypełnionego formularza zgłoszenia do programu.

2. Realizacja przez placówkę przedsięwzięcia, w tym autoewaluacja. Przyrost w dążeniu do pełnienia roli lokalnego ośrodka edukacji varsavianistycznej.

3. Raport z przedsięwzięcia — napisanie przez placówkę i przesłanie do TPW, do **12 czerwca 2026 r.** z wykorzystaniem formularza.

Varsavianistyczne Przedszkole.

Varsavianistyczne Przedszkole to realizacja założeń Programu Wychowania Przedшкоlnego oraz Podstawy Programowej zaprzęzonego do możliwości, jakie niesie Warszawa. Podczas realizacji wielu proponowanych zadań dzieci przedszkolne i w klasach I – III Szkoły Podstawowej zdobywają Odznakę „Małego Przyjaciela Warszawy” wg stopniowanych pod względem trudności zadań. Dzieci przedszkolne mogą zdobyć dwa stopnie odznaki, dzieci szkolne — trzy. Podstawą udzielenia nagrody jest udział w zajęciach poświęconych historii Warszawy, znajomości legend warszawskich, spacerów z rodziną po miejscach związanych z historią miasta oraz znajomość historii miejsc związanych z najbliższą okolicą domu i placówki — co wpływa także znacząco na poczucie bezpieczeństwa dziecka.

W dalszej części publikacji prezentujemy Regulamin odznaki „Mały Przyjaciel Warszawy” oraz propozycję książeczki dla dziecka.

Varsavianistyczna Szkoła – Szkoły Podstawowe

Edukacja Varsavianistyczna w Szkołach Podstawowych może być realizowana od klasy I — pierwszego roku kursów wiedzy o Warszawie — lub jako kontynuacja działań z Przedszkola. Program edukacji varsavianistycznej jest ściśle powiązany z Podstawą Programową i stanowić może pomysł na wzbogacenie zajęć lekcyjnych — lub samodzielną jednostkę w oparciu o propozycje projektu.

Uczniowie na tym etapie nagradzani są **Odznaką „Młodego Przyjaciela Warszawy”** nawiązującej stylistyką do Honorowej Odznaki TPW. Kolejno są to stopnie:

- żółty;
- czerwony.

Varsavianistyczna Szkoła — Szkoły Ponadpodstawowe

Edukacja Varsavianistyczna w szkołach ponadpodstawowych to wyzwanie pod wieloma względami. Dla uczniów zahartowanych w bojach i nastawionych na kolejne stopnie wtajemniczenia – to wyzwanie dla nauczyciela, którego zadaniem jest sprostać oczekiwaniom i wymaganiom swych podopiecznych. W przypadku uczniów rozpoczynających przygodę z VS — to wyzwanie dla nauczyciela — którego zadaniem jest motywacja oraz ciekawa organizacja zadań i wyzwań dla młodych ludzi.

Uczniowie na tym etapie nagradzani są **Odznaką „Młodego Przyjaciela Warszawy”** w stopniach:

- brązowym;
- srebrnym;
- złotym.

Propozycję zadań oraz ich realizacji zamieszczamy poniżej, w Regulaminie przyznawania Odznaki „Młody Przyjaciel Warszawy” (regulamin może ulec zmianie — zmiany obowiązywać będą od następnego roku szkolnego).

Regulamin przyznawania odznaki „Mały Przyjaciel Warszawy”

1. Odznaka „Mały Przyjaciel Warszawy” jest nadawana w dwóch kategoriach wiekowych:

- dzieci pięcioletnie i sześcioletnie realizujące w placówkach oświatowych treści o tematyce warszawianistycznej;
- uczniowie klas I – III.

2. Odznaka „Mały Przyjaciel Warszawy” nadawana dzieciom uczęszczającym do przedszkola lub szkolnego oddziału przedszkolnego jest dwustopniowa:

- żółta — stopień 1;
- czerwona — stopień 2.

3. Odznaka „Mały Przyjaciel Warszawy” nadawana uczniom klas I – III jest dwustopniowa:

- żółta — stopień 1;
- czerwona — stopień 2.

4. Warunkiem otrzymania odznaki „Mały Przyjaciel Warszawy” w każdym stopniu w przedszkolach i szkolnych oddziałach przedszkolnych jest uczestnictwo dzieci w zajęciach o tematyce warszawianistycznej i wykazanie się wiedzą z następujących tematów:

I. Żółta Odznaka „Małego Przyjaciela Warszawy”:

- Powstanie Warszawy — legenda o Warsie i Sawie.
- Herb Warszawy — legenda o Syrence.
- Zabytki Starego Miasta: Zamek Królewski, Kolumna Zygmunta III Wazy, rynek staromiejski, Mury obronne.
- Moje przedszkole — nazwa dzielnicy, ulicy przy której usytuowane jest przedszkole.
- Miejsca w Warszawie, w których dzieci mogą miło spędzić czas.
- Warszawa w wierszach dla dzieci.

II. Czerwona Odznaka „Małego Przyjaciela Warszawy”

- Legendy warszawskie — „Bazyliszek”, „Złota Kaczka”.
- Położenie Warszawy — region, rzeka.
- Najważniejsze zabytki Warszawy: Stare Miasto, Łazienki, Wilanów.
- Warszawa stolicą Polski.
- Moje osiedle, moje przedszkole — nazwa dzielnicy, ulice w najbliższym sąsiedztwie dziecka.
- Warszawa w wierszach i piosenkach dla dzieci.
- Instytucje kulturalne dla dzieci.

Wycieczki:

- po najbliższej okolicy;
- na Stare Miasto;

— do teatrów dziecięcych.

Mile widziane są spotkania z ludźmi, którzy opowiedzą dzieciom o Warszawie, jej historii i dniu dzisiejszym. Pracą samodzielną na obu poziomach wiekowych jest wykonanie albumu, w którym znajdować się będą prace własne dzieci, zdjęcia z wycieczek po Warszawie, ilustracje.

5. Warunkiem otrzymania odznaki „Mały Przyjaciel Warszawy” w każdym stopniu, w klasach I – III jest uczestnictwo uczniów w zajęciach o tematyce warszawianistycznej (mile widziane są Szkolne Koła Małego Przyjaciela Warszawy) i wykazanie się wiedzą z następujących tematów:

I. Żółta Odznaka Małego Przyjaciela Warszawy:

- Jak powstała Warszawa — legenda o Warsie i Sawie. Gród na Bródnie.
- Herb Warszawy — legenda o Syrence.
- Zabytki Starego Miasta.
- Moja szkoła — nazwa ulicy, przy której znajduje się szkoła, nazwa dzielnicy.
- Miejsca w Warszawie przyjazne dzieciom.
- Warszawa w twórczości dla dzieci.

Wycieczki:

- najbliższa okolica ucznia;
- Stare Miasto;
- Łazienki.

Praca samodzielna ucznia polega na wykonaniu albumu o Warszawie.

II. Czerwona Odznaka Małego Przyjaciela Warszawy:

- Legendy warszawskie — „Bazyliiszek”, „Złota Kaczka”, „Szabla króla Zygmunta” „Zbójcy”.
- Położenie geograficzne Warszawy — kraina geograficzna, rzeka.
- Najważniejsze zabytki Warszawy: Stare Miasto, Łazienki, Wilanów.
- Warszawa stolicą Polski.
- Moje osiedle, moja szkoła.
- Instytucje kulturalne Warszawy.
- Najbardziej znane pomniki Starego Miasta: Kolumna Zygmunta III Wazy, Nike, Powstania Warszawskiego, Małego Powstańca, Jana Kilińskiego.

Wycieczki:

- Stare Miasto,
- teatry dla dzieci
- muzea, Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, Zamek Królewski
- spacer po dzielnicy.

Praca samodzielna ucznia:

- 1) kontynuowanie pracy nad albumem, dzienniczkiem Przyjaciela Warszawy;
- 2) udział w konkursach o tematyce warszawianistycznej;
- 3) gromadzenie materiałów do wykonywania gazetek tematycznych.

Szkoły ponadpodstawowe

W szkole ponadpodstawowej uczniowie zdobywają kolejno odznaki:

W pierwszym roku zdobywania odznaki — stopień brązowy, w drugim w stopniu srebrnym, w trzecim — w stopniu złotym.

Szkoły ponadpodstawowe — klasy I – III

Warunek I. Uczniowie uczestniczą w co najmniej 15 zajęciach o Warszawie realizowanych w formie zajęć lekcyjnych (na przedmiotach humanistycznych, artystycznych oraz ścisłych) i/lub pozalekcyjnych w szkole lub poza szkołą na temat: historia i współczesność Warszawy. Są to zajęcia prowadzone zarówno przez nauczyciela jak również zajęcia samodzielnie przygotowane i prowadzone przez uczniów (w całości lub części, indywidualnie lub grupowo). Przygotowują samodzielnie lub z pomocą dorosłych wypowiedzi na tematy związane obiektami zwiedzanymi w czasie wycieczek po Warszawie i prezentują je kolegom w czasie tych wycieczek.

Warunek II. Uczniowie nabywają wiedzę i umiejętności, kształtują swoje postawy w tym zwłaszcza:

- znają w ogólnym zarysie historię szkoły i postać patrona oraz historię swojej dzielnicy;
- znają elementy historii Warszawy na tle historii Polski;
- tworzą narrację historyczną integrując informacje pozyskane z różnych źródeł; tworzą krótkie wypowiedzi: np. plan, notatkę, rozprawkę, prezentację dotyczącą Warszawy;
- rozpoznają główne dzieła różnych epok i stylów w architekturze Warszawy i potrafią umiejscowić je w czasie;
- samodzielnie lub w grupie poszukują materiałów o Warszawie na wybrane lub zadane tematy, porządkują je, przetwarzają i wykorzystują;
- zapoznają się z gatunkami publicystycznymi (prasowymi, radiowymi i telewizyjnymi), czytają artykuły, wywiady i reportaże związane z Warszawą;
- samodzielnie docierają do informacji w książkach, prasie, mediach elektronicznych, wyszukują w bibliotece źródła potrzebnych informacji o Warszawie;
- korzystają ze strony urzędu swojej dzielnicy — śledzą bieżące wydarzenia w dzielnicy i dzielą się wiedzą z innymi;
- piszą sprawozdania z przeczytanych książek, utworów literackich o tematyce związanej z Warszawą i zdarzeń w których uczestniczyli;
- opowiadają o Warszawie w języku obcym — z wykorzystaniem zwłaszcza słownictwa dotyczącego informacji turystycznej, zwiedzania, dziedzin kultury i uczestnictwa w kulturze, środków transportu, orientacji w terenie, krajobrazu;
- znają utwory muzyczne o tematyce warszawskiej, grają i/lub śpiewają soli lub w zespole piosenki o Warszawie;

- uczestniczą w kulturze społeczności szkolnej i lokalnej;
- uczestniczą w kulturze Warszawy poprzez kontakt z zabytkami i dziełami sztuki, także współczesnej;
- podejmują działalność twórczą — posługują się środkami wyrazu sztuk plastycznych lub innych dziedzin sztuki (np. fotografii i filmu), przedstawiając w nich własny obraz Warszawy, jej zabytków, przyrody, obiektów współczesnych;
- przedstawiają cechy dobrego obywatela — mieszkańca Warszawy; odwołując się do historycznych i współczesnych postaci wykazują znaczenie postaw patriotycznych i cnót obywatelskich;
- wyjaśniają, co łączy człowieka z małą ojczyzną i omawia te więzi na własnym przykładzie;
- wczuwają się w rolę przewodników warszawskich, oprowadzają kolegów lub młodsze dzieci po wybranej i opracowanej przez siebie trasie turystycznej (lub omawiają obiekt na trasie wycieczki);
- korzystają ze stron internetowych instytucji naukowych, kulturalnych — śledzą bieżące wydarzenia i dzielą się wiedzą z innymi w celu wspólnego uczestnictwa w życiu kulturalnym Warszawy;
- podejmują własne inicjatywy dotyczące edukacji i uczestnictwa w kulturze;
- dokonują obserwacji w terenie; potrafią korzystać z planów Warszawy, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu gromadzenia, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych dotyczących Warszawy;
- są zainteresowani własnym regionem, mają świadomość wartości i poczucie odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i kulturowe własnej dzielnicy i Warszawy;
- znają położenie geograficzne, cechy klimatu, wybrane zagadnienia dotyczące ludności, podział administracyjny Warszawy;
- znają problemy Warszawy dotyczące odpadów wytwarzanych w gospodarstwach domowych, uzasadniają konieczność segregowania tych odpadów oraz konieczność specjalnego postępowania ze zużytymi bateriami, świetłówkami, przeterminowanymi lekami; proponują działania ograniczające zużycie wody i energii elektrycznej oraz wytwarzanie odpadów w gospodarstwach domowych;
- rozumieją znaczenie obszarów przyrodniczych na terenie Warszawy i w jej sąsiedztwie, znają te obszary (np. ważniejsze, zwłaszcza zabytkowe parki, rezerwaty przyrody, Kampinoski Park Narodowy i inne);
- znają źródła zanieczyszczeń wody i powietrza w Warszawie oraz sposoby ich ograniczania; wiedzą, gdzie znajdują się w Warszawie stacje uzdatniania wody i oczyszczalnia ścieków;
- odczytują daty zapisane cyframi rzymskimi znajdujące się na obiektach architektonicznych;

- opisują i rozwiązują zadania matematyczne — algebraiczne i geometryczne — osadzone w kontekście praktycznym, dotyczące Warszawy;
- odczytują i interpretują informacje przedstawione za pomocą wykresów (w tym wykresów opisujących zjawiska występujące w przyrodzie, gospodarce, życiu codziennym Warszawy);
- wyszukują, gromadzą i przetwarzają informacje z wykorzystaniem sieci internetowej, opracowują za pomocą komputera rysunki, teksty, dane liczbowe, animacje, prezentacje multimedialne o Warszawie;
- wykorzystują komputer do poszerzania wiedzy i umiejętności z dziedziny warsawianistyki oraz do rozwijania zainteresowań Warszawą;
- korzystają z internetowych map Warszawy.

Warunek III. Udział w uroczystościach odbywających się na terenie Warszawy. Uczniowie biorą aktywny udział w uroczystościach szkolnych, uczestniczą w uroczystościach odbywających się na terenie swojej dzielnicy, uroczystościach rocznicowych odbywających się na terenie Warszawy organizowanych przez władze dzielnic, władze Warszawy, muzea, stowarzyszenia i instytucje. We współpracy z nauczycielami i kolegami przygotowują program artystyczny na uroczystości szkolne związane z obchodami ważnych rocznic narodowych. Uczestniczą w uroczystościach rocznicowych odbywających się w okolicach Warszawy, a które związane są z wydarzeniami, które miały miejsce w Warszawie.

Warunek IV. Wycieczki po Warszawie. Uczniowie:

- 1) poznają zwłaszcza: Trakt Królewski w Warszawie od Zamku Królewskiego do Łazienek (z zespołem pałacowo-parkowym), Oś Saską od Placu Piłsudskiego do Koszar Mirowskich (staż pożarna), Plac na Rozdrożu i okolice (Park Ujazdowski, Pałac Ujazdowski, Ogród Botaniczny), Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry, Centrum Interpretacji Zabytku (ul. Brzozowa), Muzeum Fryderyka Chopina, Muzeum Więzienia Pawiak, Muzeum Powstania Warszawskiego, zabytkowe parki Warszawy, wybrane muzeum przyrodnicze, ogród botaniczny i/lub zoologiczny;
- 2) zwiedzają Warszawę w sposób systematyczny, zbierając potwierdzenia terenowe w książeczce Młodego Przyjaciela Warszawy. Może to być zwiedzanie tematyczne, np. Warszawa w powstaniu listopadowym, Powstanie Warszawskie, Warszawa Jana Pawła II, przyroda Warszawy, Warszawa jako stolica — dawniej i dziś, barok w Warszawie, klasycyzm w Warszawie lub inne tematy wybrane wspólnie przez nauczyciela i uczniów;
- 3) uczestniczą w projektach, wykładach, działaniach organizowanych przez muzea i/lub instytucje kultury.

Warunek IV: Ekspresja. Uczeń bierze udział w projekcie edukacyjnym o tematyce warszawskiej, samodzielnie lub w grupie przygotowuje i opracowuje materiały i prezentuje przygotowany temat na forum klasy, szkoły (w formie prezentacji multimedialnej) lub

w siedzibie instytucji, która organizuje projekt/konkurs o tematyce warszawskiej. Przygotowuje plakat, folder, stronę internetową lub inny materiał promujący własną dzielnicę i/lub Warszawę.

Warunek V: Udział w konkursach o tematyce warszawskiej. Uczeń uczestniczy w międzyszkolnych konkursach, przeglądach o tematyce warszawskiej, np. organizowanych przez inne szkoły, TPW, SCEK, urzędy dzielnic i inne instytucje lub organizacje.

Warunek VI: Prace na rzecz Warszawy i jej mieszkańców. Uczeń uczestniczy w pracach na rzecz Warszawy i jej mieszkańców (i/lub organizuje je w grupie z kolegami).

Warunek VII: Dokumentacja działań. Uczeń prowadzi indywidualnie Książeczkę Młodego Przyjaciela Warszawy. Przedstawia album (własnych zdjęć lub/i rysunków) prezentujący dokonania swojej grupy (prace grupowe), w tym: zwiedzane obiekty, udział w konkursach, uroczystościach, opracowane projekty, prace na rzecz Warszawy i jej mieszkańców i inne działania. Przygotowuje prezentację multimedialną z własnych, całorocznych dokonań.

Szkoły ponadpodstawowe – klasy IV i szkoły branżowe II stopnia

Warunki jak powyżej, tutaj jednak stawiamy na samodzielność oraz inwencję ucznia zdobywającego kolejne stopnie odznak. Zależy nam, by nauczyciel koordynujący działania wśród uczniów ostatnich klas liceów lub szkół branżowych II stopnia rozwijał i wspierał rozwój kompetencji kluczowych w zakresie samodzielnego poszukiwania, analizy i wyciągania wniosków.

Podane powyżej warunki są propozycją — do wykorzystania przez koordynatora szkolnego. Regulamin i forma odznak może ulec zmianie. Zacznie obowiązywać od następnego roku szkolnego.

Regulamin Odznaki „Strażnik Pamięci Cmentarza Powstańców Warszawy” Towarzystwa Przyjaciół Warszawy

Celem Odznaki jest kształtowanie patriotycznych i obywatelskich postaw dzieci i młodzieży z warszawskich placówek oświatowych, biorących udział w realizacji projektu Towarzystwa Przyjaciół Warszawy pod nazwą „Varsavianistyczna Szkoła”, posiadających certyfikat poprzez:

- bliższe poznanie historii wydarzeń Powstania Warszawskiego 1944;
- poznanie historii Cmentarza Powstańców Warszawy przy ul. Wolskiej 174/176;
- upowszechnianie pamięci o Cmentarzu Powstańców Warszawy;
- otoczenie opieką Cmentarza Powstańców Warszawy i inspirowanie innych uczniów do ochrony tego miejsca.

Odznaka „**Strażnik Pamięci Cmentarza Powstańców Warszawy**” jest odznaką jednostopniową indywidualną.

W uznaniu kilkudziesięcioletnich działań Przewodniczącej Społecznego Komitetu ds. Cmentarza Powstańców Warszawy Pani Wandy Traczyk-Stawskiej ps. „Pączek” Odznaka „Strażnik Pamięci Cmentarza Powstańców Warszawy” nosi nazwę skróconą „**Pączek**”.

Odznaka wykonana będzie w formie znaczka wypukłego przypinanego do prawej klapy marynarki. Odznakę może zdobyć uczeń warszawskiej placówki oświatowej, który zrealizuje zadania wynikające z regulaminu oraz opracuje w formie książeczki lub prezentacji multimedialnej sprawozdanie, które złoży u szkolnego koordynatora „Varsavianistycznej Szkoły”. Wniosek o przyznanie odznaki w imieniu ucznia złoży szkolny koordynator „Varsavianistycznej Szkoły” do kapituły za pośrednictwem Towarzystwa Przyjaciół Warszawy.

Kapitułę powołuje uchwałą Zarząd Główny TPW, w składzie:

- 1) **Wanda Traczyk-Stawska ps. „Pączek”** — żołnierz Armii Krajowej, uczestniczka powstania warszawskiego, przewodnicząca Społecznego Komitetu ds. Cmentarza Powstańców Warszawy,
- 2) **Barbara Siedlicka** — Społeczny Komitet ds. Cmentarza Powstańców Warszawy,
- 3) **Ewa Malinowska-Grupińska** — przewodnicząca Rady m.st. Warszawy,
- 4) **Beata Michalec** — Radna m.st. Warszawy,
- 5) **Radosław Potrac** — Prezes Zarządu Głównego TPW.

Odznakę przyznaje uchwałą Zarządu Głównego TPW / Prezydium Zarządu Głównego TPW na wniosek kapituły. W danym roku szkolnym może być przyznanych maksymalnie 30 odznak.

Zadania realizowane mogą być w całym roku szkolnym, od 30 września 2025 roku do 30 maja 2026 roku. Wnioski należy złożyć do kapituły w terminie do 14 czerwca 2026 roku.

Odznaki zostaną przyznane najpóźniej do 31 sierpnia 2026 roku i wręczone podczas uroczystej gali rozdania certyfikatów „Varsavianistycznej Szkoły”.

WYMAGANIA ODZNAKI

„Strażnik Pamięci Cmentarza Powstańców Warszawy”

Uczeń zdobywający Odznakę w trakcie roku szkolnego 2025/2026:

- odnalazł, odwiedził i sfotografował (sam, z rodziną, przyjaciółmi) przynajmniej trzy miejsca;
- związane z Miejscami Pamięci Powstania Warszawskiego 1944 na terenie Warszawy (każde miejsce powinno być oddzielnie sfotografowane);
- ustalił historię jednego ze znalezionych Miejsc Pamięci Powstania Warszawskiego 1944 i przygotował na ten temat notatkę wraz ze zdjęciami;
- przeprowadził rozmowę ze świadkiem historii, uczestnikiem — żołnierzem Powstania Warszawskiego 1944; spotkanie to udokumentował poprzez spisanie historii Powstańca Warszawskiego i przygotował fotorelację ze spotkania;
- wspólnie z przyjaciółmi, koleżankami i kolegami zaopiekował się jednym z wybranych grobów na terenie Cmentarza Powstańców Warszawskich;
- uczestniczył w szkoleniu — wycieczce z przewodnikiem po Cmentarzu Powstańców Warszawskich;
- zorganizował wykład, prelekcję, wieczornicę o Cmentarzu Powstańców Warszawskich dla uczniów swojej szkoły;
- zorganizował dla swoich przyjaciół, znajomych, rodziny spacer — wycieczkę po Cmentarzu Powstańców Warszawskich;
- brał czynny udział w uroczystościach organizowanych na terenie Cmentarza Powstańców Warszawy.

Warszawa, dn. ....

**Wniosek o przyznanie odznaki TPW
„Strażnik Pamięci Cmentarza Powstańców Warszawy”**

1. Dane wnioskodawcy:

Nazwa i adres szkoły: .....

.....

Data uzyskania Certyfikatu „Varsavianistycznej Szkoły”: .....

Imię i nazwisko koordynatora: .....

2. Dane kandydata:

Imię i nazwisko ucznia: .....

Wiek/klasa:.....

Adres: .....

Telefon, adres e-mail: .....

.....

**3. Uzasadnienie wniosku (informacja o spełnieniu wymagań zawartych
w Regulaminie przyznawania Odznaki:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Informacje uzupełniające dotyczące działalności kandydata:

.....

.....

.....
.....
.....

5. Wykaz załączników potwierdzających spełnienie wymagań zawartych w Regulaminie przyznawania odznaki:

1. ....
2. ....
3. ....

.....
(data i podpis składającego wniosek)

Zapoznałem się z regulaminem i wyrażam zgodę na zgłoszenie mojej kandydatury.

.....
(data i podpis kandydata)

Zapoznałem się z regulaminem i wyrażam zgodę na zgłoszenie kandydatury mojego dziecka.

.....
(data i podpis kandydata/rodzica/opiekuna prawnego)

Wyrażam zgodę na wykorzystywanie i przetwarzanie moich danych osobowych na potrzeby związane procedurą przyznawania ww. Odznaki zgodnie z Ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych oraz Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (zwanym RODO) oraz na publikację mojego wizerunku.

.....
(data i podpis kandydata/rodzica/opiekuna prawnego)